

Conclusie van het Openbaar Ministerie

IN ZAKE VAN

1.
2. v. , in verdenking gestelden
t./

Zitting van 2 oktober 2001

1. Na een burgerlijke partijstelling door verweerster is tegen eisers te Hasselt een gerechtelijk onderzoek geopend wegens (A) en (B) inbreuken op het Jachtdecreet wat betreft de eerste en (C) een inbreuk op de wet van 11 juli 1969 betreffende de bestrijdingsmiddelen en de grondstoffen voor de landbouw, tuinbouw, bosbouw en veeteelt wat betreft hen beiden.

2. De raadkamer te Hasselt heeft de strafvordering en de civielrechtelijke vordering bij beschikking van 25 februari 2000 niet ontvankelijk verklaard op grond van de nietigheid van het onderzoek wegens nietige vaststellingen door een persoon daartoe gevorderd door het parket, die nadien voor de burgerlijke partij het dossier inzag. De burgerlijke partij heeft tegen deze beschikking hoger beroep aangetekend op grond van artikel 135, § 1, Sv. Het Hof van Beroep te Antwerpen, kamer van inbeschuldigingstelling heeft de beroepen beschikking daarop bij arrest van 8 maart 2001 als volgt hervormd.

Het hof oordeelde *enerzijds* dat de kwestieuze vaststellingen “geenszins nietig zijn; Dat zij evenmin de nietigheid van het gerechtelijk onderzoek of de procedure tot gevolg hebben” en verder “dat er thans geen redenen voorhanden zijn om bepaalde stukken nietig te verklaren en de verwijdering ervan te bevelen”. *Anderzijds* besloot het hof “alvorens de eventuele bezwaren te beoordelen en om de volledige regeling van de procedure mogelijk te maken”, bijkomende onderzoeksverrichtingen te bevelen. De rechtspleging is aldus niet geregeld.

3. Beide in verdenking gestelden hebben tegen dit arrest tijdig cassatieberoep ingesteld bij akte van 22 maart 2001. Zij gaan er stellig van uit dat dit *onmiddellijke cassatieberoep* ontvankelijk is aangezien het bestreden arrest is gewezen met toepassing van de artikelen 135 en 235bis Sv. en met name een zuivering van nietigheden doorvoert.

De ontvankelijkheid van dit cassatieberoep ligt evenwel niet meteen voor de hand.

4. Artikel 416 Sv. stelt als regel dat een cassatieberoep tegen voorbereidende arresten en vonnissen en tegen arresten en vonnissen van onderzoek eerst openstaat na het eindarrest of – vonnis. Daarop gold een uitzondering voor arresten en vonnissen inzake bevoegdheid. De wet van 12 maart 1998 heeft bijkomende uitzonderingen ingevoerd voor arresten en vonnissen gewezen in toepassing van de artikelen 135 en 235bis Sv. of inzake de burgerlijke rechtsvordering die uitspraak doen over het beginsel van de aansprakelijkheid.

Het bestreden arrest doet uitspraak op het hoger beroep van verweerder tegen een beschikking van niet-ontvankelijkheid van de publieke en civielrechtelijke vordering door de raadkamer. Het is gewezen met toepassing van de artikelen 135 en 235bis Sv. zodat een letterlijke interpretatie van artikel 416 Sv. tot de ontvankelijkheid van het cassatieberoep kan doen besluiten.

5. Een arrest van het Hof, in voltallige zitting gewezen op 11 januari 2000¹, lijkt dit besluit evenwel in twijfel te moeten doen trekken. Het Hof oordeelt inderdaad “dat uit de context van de artikelen 416, tweede lid, en 135, § 2, Wetboek van Strafvordering volgt dat de inverdenkinggestelde alleen maar in gelijkaardige gevallen [als die bedoeld in art. 135, § 2, Sv.] onmiddellijk cassatieberoep kan instellen tegen de beslissing van de kamer van inbeschuldigingstelling”.

Aan deze overweging ging een overzicht vooraf van de mogelijkheden tot hoger beroep door de inverdenkinggestelde op grond van artikel 135, § 2, Sv.: “Dat ingevolge artikel 135, § 2, Wetboek van Strafvordering de inverdenkinggestelde hoger beroep kan instellen tegen volgende beschikkingen van de raadkamer : 1. beschikkingen betreffende onregelmatigheden, verzuimen of nietigheden als bedoeld in artikel 131, § 1, Wetboek van Strafvordering, op voorwaarde dat het middel in schriftelijke conclusie werd ingeroepen voor de raadkamer [...]”.

De raadkamer is slechts bevoegd om de regelmatigheid van het onderzoek en van de procedure te toetsen bij de regeling van de rechtspleging². Het hoger beroep – en bij uitbreiding het cassatieberoep – van de inverdenkinggestelde zou daarom enkel gericht kunnen zijn tegen een *verwijzings*beslissing van de raadkamer – bij uitbreiding de kamer van inbeschuldigingstelling. Artikel 135, § 2, Sv. stelt die voorwaarde met zoveel woorden wat betreft het hoger beroep. Het Hof heeft de ‘basisformulering’ uit het arrest van 11 januari 2000 inhoudende de voorwaarden voor een ontvankelijk hoger beroep door de inverdenkinggestelde in latere arresten trouwens ook in die zin vervolledigd³.

In toepassing van het voorgaande zou eisers cassatieberoep te dezen voorbarig en daarom als niet ontvankelijk kunnen worden beoordeeld bij gebreke van regeling van de rechtspleging door de kamer van inbeschuldigingstelling.

6. Een dergelijke interpretatie van voornoemde rechtspraak lijkt mij nochtans in te gaan tegen de bedoeling daarvan. Het arrest van 11 januari 2000 is gewezen na twee arresten die de inverdenkinggestelde op basis van een letterlijke interpretatie van artikel 416, Sv. veel ruimere mogelijkheden tot onmiddellijk cassatieberoep hadden geboden. Het Hof had op 20

¹ A.R.

, ‘De ontvankelijkheid van een cassatieberoep van een inverdenkinggestelde tegen een arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling’.

² Zie de artikelen 127 e.v., Sv.

³ Bijvoorbeeld Cass. 22 augustus 2000, ; 3 oktober 2000, ; 17 oktober 2000, A.R. ‘Hoger beroep en cassatieberoep door de inverdenkinggestelde tegen de beslissingen van de raadkamer en de kamer van inbeschuldigingstelling betreffende de regeling van de rechtspleging’; 14 november 2000, A.R.

januari 1999⁴ en op 24 februari 1999⁵ geoordeeld dat voor de inverdenkinggestelde een onmiddellijk cassatieberoep openstaat tegen de verwijzingbeslissing van de kamer van inbeschuldigingstelling op het hoger beroep van de burgerlijke partij tegen een buitenvervolginstelling door de raadkamer, zonder dat daarbij onregelmatigheden van het onderzoek of van de procedure ter sprake kwamen.

Zulks strookte evenwel niet met de bedoeling van de wetgever. Diens bedoeling met de hervorming van de artikelen 135, 235bis en 416, lid 2, Sv. was om mogelijke nietigheden in een zo vroeg mogelijke fase van de rechtspleging uit te zuiveren en het initiatiefrecht daartoe in zo gelijk mogelijke mate aan het openbaar ministerie en de burgerlijke partij enerzijds en aan de inverdenkinggestelde anderzijds toe te kennen.

Om die reden staat voor de inverdenkinggestelde slechts onmiddellijk cassatieberoep open tegen een arrest tot regeling van de rechtspleging binnen de voorwaarden waarin hoger beroep mogelijk is, dit wil zeggen beperkt tot middelen in verband met de regelmatigheid van het onderzoek of de procedure⁶.

Samengevat: De regel uit het arrest van 11 januari 2000 en de daarop volgende arresten moet worden beperkt tot het geval waarop het betrekking heeft : de regeling van de rechtspleging. De voorwaarden die het aan het cassatieberoep van de inverdenkinggestelde stelt, hebben enkel betrekking op het geval waarin de kamer van inbeschuldigingstelling op grond van artikel 235bis, § 1 Sv. de regelmatigheid van de rechtspleging onderzoekt bij de regeling van de rechtspleging. Ongeacht van wie het hoger beroep uitgaat en op wiens initiatief – zij het ambtshalve – de kamer van inbeschuldigingstelling de regelmatigheid van de procedure onderzoekt, staat voor de inverdenkinggestelde cassatieberoep open in de gevallen en binnen de voorwaarden van artikel 135, § 2, Sv. Dat is de draagwijdte van de verwijzing naar artikel 135, Sv. in artikel 416, tweede lid, Sv.⁷

7. De kamer van inbeschuldigingstelling heeft de rechtspleging te dezen nog niet geregeld. Zij heeft voorafgaandelijk bijkomende onderzoekshandelingen bevolen. Daarnaast heeft zij – definitief – uitspraak gedaan over de nietigheden. Zij heeft daartoe de bevoegdheid op grond van artikel 235bis, § 2, Sv.

In het licht van de bedoeling van de wetgever om mogelijke nietigheden in een zo vroeg mogelijke fase van de rechtspleging uit te zuiveren⁸, staat tegen de betreffende beslissing van de kamer van inbeschuldigingstelling onmiddellijk cassatieberoep open⁹. De regel van het arrest van 11 januari 2000 – in het bijzonder de voorwaarde van een regeling van de rechtspleging – is op deze hypothese uiteraard niet van toepassing. Artikel 235bis, § 2, Sv. heeft trouwens juist betrekking op de hypothesen waarin de kamer van inbeschuldigingstelling de rechtspleging niet regelt

⁴ A.R.

⁵ A.R.

⁶ Cass. 30 januari 2001,

Cass. 11 januari 2000,

⁸

Cass. 11 januari 2000,

⁹ Ook in die zin

.c., nr. 5.

Te dezen heeft de kamer van inbeschuldigingstelling definitief uitspraak gedaan over de regelmatigheid van de procedure, op het verzoek van de burgerlijke partij. Zij is geldig geadieerd met toepassing van artikel 135 Sv. Beide partijen hebben over de nietigheid schriftelijk geconcludeerd. Het cassatieberoep is daarom ontvankelijk in zoverre het opkomt tegen de uitspraak over de nietigheid. Het is niet ontvankelijk in zoverre het opkomt tegen het bevel van bijkomende onderzoeksdaden omdat die beslissing geen beslissing is met toepassing van artikel 235bis Sv.

8. *Ten gronde*. De eerste eiser voert één middel aan, houdende drie grieven. In een tweede grief voert de eerste eiser aan dat de persoon die door de politiediensten werd gevorderd om vaststellingen te doen, daartoe onbevoegd was. Een eerste grief houdt voor dat de vaststellingen door deze persoon hoe dan ook nietig zijn aangezien hij een schijn van partijdigheid heeft gewekt door het dossier later in te zien voor de burgerlijke partij. In een derde grief stelt eiser dat door die dubbele hoedanigheid hoe dan ook een processuele ongelijkheid is ontstaan doordat de latere burgerlijke partij in een eerder stadium door de vaststellingen richtinggevend is kunnen optreden.

De tweede grief faalt naar recht. Het is vaste rechtspraak van het Hof dat de procureur des Konings en zijn hulpofficieren tijdens het opsporingsonderzoek technische inlichtingen kunnen vragen aan raadgevers. De aanstelling van die raadgevers valt buiten het kader van de artikelen 32 tot 46 Sv., dat enkel deskundigen betreft¹⁰. De appelrechters beslissen niet anders. De eerste grief faalt eveneens naar recht. De enkele omstandigheid dat de raadgever van de hulpofficier in een later stadium inzage neemt van het dossier voor de burgerlijke partij, volstaat niet om te besluiten tot de nietigheid wegens partijdigheid van het bewijs verkregen door zijn vaststellingen. Het Hof heeft reeds in die zin geoordeeld met betrekking tot deskundigen¹¹. De rechter kan met dit feit uiteraard rekening houden bij zijn beoordeling van de bewijswaarde van het verslag van de aangestelde raadgevers, hetgeen de appelrechters ook aanstippen.

Ook de derde grief kan niet worden aangenomen. Uit het enkele feit dat een persoon die in een eerder stadium van het onderzoek technische bijstand heeft verleend aan de verbalisanten, later inzage neemt van het dossier voor de burgerlijke partij, kan geen processuele ongelijkheid voortvloeien tussen de inverdenkinggestelde en de burgerlijke partij. Op het ogenblik van de bijstand trad de raadgever namelijk nog niet op voor de burgerlijke partij.

9. De tweede eiser voert drie middelen aan. Hij houdt in een eerste middel voor dat de persoon die door de hulpofficier werd gevorderd, in werkelijkheid is aangesteld als deskundige in het geval van betrapting op heterdaad en niet als technische raadgever zoals bedoeld in de hierboven geciteerde rechtspraak. Uit het feit dat die persoon in een proces-verbaal wordt omschreven als “deskundige aangesteld bij het Parket van Hasselt” kan bezwaarlijk worden afgeleid dat hij ook te dezen als deskundige optrad. Eiser voert in dit

¹⁰ Cass. 11 juni 1974, ; 14 februari 1984, A.R. ; 12 september 2000, A.R.

¹¹ Vgl. Cass. 21 november 1989 en 7 december 1999, .

verband voor het overige geen miskenning aan van de bewijskracht van de processen-verbaal door het bestreden arrest. In die zin verplicht hij het Hof voor de beoordeling van zijn middel tot een onderzoek van feiten, waarvoor het niet bevoegd is. Dit middel is daarom niet ontvankelijk.

In een tweede middel voert eiser *op de eerste plaats* aan dat de gevorderde derde niet beantwoordde aan de waarborgen van onpartijdigheid en objectiviteit waaraan een deskundige moet voldoen. Nu er, zoals het arrest vaststelt, geen aanstelling is als deskundige maar als technische raadgever, is eisers middel in zoverre bij gebrek aan belang niet ontvankelijk. Eiser voert *op de tweede plaats* aan dat de ingewonnen inlichtingen geen louter technisch karakter hebben maar blijken geven van partijdigheid en vooringenomenheid. Eiser verplicht het Hof daarmee tot een onderzoek van de feiten waarvoor het niet bevoegd is, zodat het middel in zoverre ook niet ontvankelijk is.

Het derde en laatste middel betreft een beweerde schending van de artikelen 149 Gw. en 56-57 Sv. Eiser betwist enerzijds de geldigheid van een uitgevoerd toxicologisch onderzoek en voert anderzijds aan dat de kamer van inbeschuldigingstelling niet heeft geantwoord op zijn beroepsbesluiten terzake. Het bestreden arrest verwijst naar de melding in een proces-verbaal dat de in beslag genomen voorwerpen en producten ter griffie van de rechtbank zullen worden neergelegd en heeft daarmee eisers verweer beantwoord en verworpen. In zoverre mist eisers middel feitelijke grondslag. Daarnaast houden de aangevoerde artikelen 56 en 57 Sv. verband met het gerechtelijk onderzoek. Het kwestieuze toxicologische verslag werd evenwel opgesteld tijdens het opsporingsonderzoek, waarop de aangevoerde bepalingen niet van toepassing zijn, zodat eisers middel in zoverre niet kan worden aangenomen.

10. Er is geen aanleiding om ambtshalve middelen aan te voeren.

Besluit: verwerping.

Brussel, 11 september 2001

De advocaat-generaal

Nr.

1. met als raadsman , advocaat bij
de balie te

2. ., met als raadsman Mr. , advo-
caat bij de balie te ,
in verdenking gestelden,

eisers tot cassatie van een arrest, op 8 maart 2001 gewezen
door het Hof van Beroep te Antwerpen, kamer van inbeschul-
digingstelling,

tegen

,
vereniging zonder winstoogmerk, met zetel te ,
, die woonstkeuze doet ten kantore van Mr.
, advocaat,
burgerlijke partij,

HET HOF,

Gehoord het verslag van raadsheer en op de conclusie
van advocaat-generaal ;

Gelet op het bestreden arrest, op 8 maart 2001 gewezen door
het Hof van Beroep te Antwerpen, kamer van inbeschuldiging-
stelling ;

2 OKTOBER 2001

Overwegende dat het bestreden arrest op hoger beroep van verweerder uitspraak doet na een beschikking van de raadkamer, die het onderzoek nietig en de strafvordering niet ontvankelijk verklaart ; dat het bestreden arrest, uitgesproken met éénparige stemmen, de bestreden beschikking wijzigt door te beslissen dat er thans geen redenen voorhanden zijn om bepaalde stukken nietig te verklaren en de verwijdering ervan te bevelen ; dat het arrest daarenboven bijkomende onderzoeksverrichtingen beveelt ;

Gelet op de memories die aan dit arrest zijn gehecht en daarvan deel uitmaken ;

I. Op de voorziening van :

A. In zoverre de voorziening gericht is tegen de beslissing waarbij uitspraak gedaan wordt over de regelmatigheid van de bewijsverkrijging en van het strafonderzoek :

Over het middel :

Wat een eerste grief betreft :

Overwegende dat de enkele omstandigheid dat iemand die door een hulpofficier wordt gevorderd om hem technische inlichtingen te verlenen, deze verleent en in een later stadium van het vooronderzoek voor rekening van een burgerlijke partij optreedt, niet volstaat om een redelijke twijfel te doen rijzen nopens de onpartijdigheid waarmee het onderzoek gedaan werd noch de nietig-

2 OKTOBER 2001

heid van het door het onderzoek verkregen bewijs voor gevolg heeft ;

Dat de grief faalt naar recht ;

Wat een tweede grief betreft :

Overwegende dat de grief, die ervan uitgaat dat politiediensten bij het doen van hun vaststellingen ondersteunend bijstond, het Hof verplicht tot een onderzoek van feiten waarvoor het niet bevoegd is ;

Dat de grief niet ontvankelijk is ;

Wat een derde grief betreft :

Overwegende dat de omstandigheid dat iemand tijdens het opsporingsonderzoek aan de verbalisanten technische bijstand verleent en later tijdens het gerechtelijk onderzoek bij de inzage van het strafdossier optreedt namens de burgerlijke partij, nog geen processuele ongelijkheid oplevert ;

Dat uit dergelijke omstandigheid nog geen schending van het geheim van het onderzoek volgt ;

Dat de grief faalt naar recht ;

En overwegende dat de substantiële of op straffe van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen in acht zijn genomen en de beslissing overeenkomstig de wet is gewezen ;

B. In zoverre de voorziening gericht is tegen de beslissing waarbij bijkomende onderzoeksdaten worden bevolen :

Overwegende dat de beslissing geen eindbeslissing is ;

Dat de voorziening niet ontvankelijk is ;

II. Op de voorziening van :

A. In zoverre de voorziening gericht is tegen de beslissing waarbij uitpraak gedaan wordt over de regelmatigheid van de bewijsverkrijging :

Over een eerste middel :

Overwegende dat het middel geheel ervan uitgaat dat de officier van gerechtelijke politie, hulpofficier van de procureur des Konings, het misdrijf op heterdaad ontdekt heeft en ten gevolge daarvan en professor als deskundigen heeft aangesteld ;

Dat het middel het Hof verplicht tot een onderzoek van feiten waarvoor het niet bevoegd is, mitsdien niet ontvankelijk is ;

Over een tweede middel :

Overwegende dat het arrest oordeelt dat en professor niet als deskundigen werden aangesteld en dat geen enkele wetsbepaling het inwinnen van technische inlichtingen bij een man van het vak door een officier van gerechtelijke politie in de weg staat ;

2 OKTOBER 2001

Overwegende dat het middel, in zoverre het ervan uitgaat dat de betrokkenen niet de vereiste bekwaamheid hebben om als deskundigen te worden aangesteld en niet de nodige waarborgen van onpartijdigheid en objectiviteit bieden om als deskundigen hun opdracht te vervullen, bij gebrek aan belang niet ontvankelijk is ;

Overwegende dat het middel, in zoverre het aanvoert dat de door . en professor ingewonnen inlichtingen geen louter technisch karakter hebben maar blijk geven van partijdigheid en vooringenomenheid, het Hof verplicht tot een onderzoek van feiten waarvoor het niet bevoegd is ;

Dat het middel in zoverre evenmin ontvankelijk is ;

Over een derde middel :

Overwegende dat het arrest met de redenen die het bevat, het bedoelde verweer verwerpt en beantwoordt ;

Dat het middel in zoverre feitelijke grondslag mist ;

Overwegende dat de artikelen 56 en 57 Wetboek van Strafvordering het gerechtelijk onderzoek regelen en geen betrekking hebben op het opsporingsonderzoek ;

Dat het middel in zoverre niet kan worden aangenomen ;

En overwegende dat de substantiële of op straffe van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen in acht zijn genomen en de beslissing overeenkomstig de wet is gewezen ;

**B. In zoverre de voorziening gericht is tegen de beslissing
waarbij bijkomende onderzoeksdaten worden bevolen :**

Overwegende dat de beslissing geen eindbeslissing is ;

Dat de voorziening niet ontvankelijk is ;

Overwegende dat het Hof geen acht slaat op de tweede grief
in zoverre deze de beslissing aanvecht, daar de grief geen be-
trekking heeft op de ontvankelijkheid van de voorziening ;

OM DIE REDENEN,

Verwerpt de voorzieningen ;

Veroordeelt de eisers in de kosten van hun voorziening.

Gezegde kosten begroot op de som van drieduizend vierhonderd
tweeëndertig frank verschuldigd.

Aldus geoordeeld door het Hof van Cassatie, tweede kamer, te
Brussel, door raadsheer , waarnemend voorzitter, de
raadsheren en uitge-
sproken in openbare terechtzitting van twee oktober tweeduizend
en een, door raadsheer , waarnemend voorzitter, in aan-
wezigheid van advocaat-generaal met bijstand van eer-
staanwezend adjunct-griffier .